

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

2 Vtrum contumelia, & generaliter conuitium, sit genere suo peccatum
mortale.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

sentia fit, aduersatur, ingenio suo in præsentia irrogatur: vel si fiat in absentia non est eo quod contumeliosus illam celate vestit: vt detractor: immo ob hoc verba in absentem iactat, vt in eius perueniant notitiam. Quare consulto dixit S. Tho. contumeliam esse cum quis id, quod est contra honorem alicuius, deducit in notitiam eius & aliorum: hoc est cum sua intentio est in faciem tale conuitium iactare.

Ad primum argumentum respondetur, quod verba, quatenus sonus quidē sunt naturalis, neminem lædunt nisi forsan tenerimus sit auribus: at vero quatenus signa existunt, honorem & afferunt si sint honesta, & auferunt si sint turpia, eo quod honor de excellentia, quæ in hominem notitia est, ortum habet. Facta autem quatenus facta sunt, suas, vt diximus, habent vitiorum species, sed quatenus signa sunt, p verbis reputantur.

Ad tertium respondetur, per discrimen illud designari solitum inter contumeliam conuitium, & improprium. Contumeliam enim, quæ literarum collusionem cum libello nimirum obseruant, a contumelia conuicti contendunt: contumeliosus enim tumens est & turgenti animo inflatus. Quamuis vt Vlpianus vult ff. de iniur. l. i. a contumendo rectius dicatur. Quare sua prima significatione solum significat dicti acerbitatem, contra honorem alterius, sed tamen ex vltis accommodatione, apud Theologos illam speciem significat, quæ obijcitur alteri peccatum mortale: vt quod sit hæreticus, aut latro, &c. conuitium autem latius patet: vt sit maledictum, quo alteri obijcitur, malum quoduis, seu culpa, seu peccata. Vnde Cicero pro Cælio: Maledictum inquit, nihil habet propositi præter contumeliam: quæ si peulantius iactatur, conuitium: si facit, urbanitas nominatur. Quod autem Labeo apud Vlpianum ff. de iniur. l. i. et apud Labeonem ait, nempe conuitium perinde sonare atque conuotium: quasi plurimum cœuones voces ad maledicta in vnum iactanda: sicut 4. Reg. 2. de puerorum vociferatione legitur aduersus Elisham inelamantium. Ascende calue: forsan non multum ad rem pertinet. Non enim cum, in hoc nomine tam concursum significat plurimum, quam vehementiam, sicuti in, conficio. Et Et crederim ex, vitium, componi: conui-

tium. nihil aliud est, quam vitij alterum conspergere. Nisi dicatur a conuitando: vt lib. 6. ait Valla. Nam quem conuitijs proficiamus, procul a nostro contubernio vitamus: quasi illum a nobis per contemptum abigentes: hæc autem ad grammaticos attingunt. Improprium vero aliam peculiariter speciem conuitij significat: nempe cum quis alteri beneficium obijcit quod a se receperat: secundum illud Eccl. 26. Exigua dabit, & multa improperebit. Et apud Comicum: Istæ commemoratio, quasi exprobratio est immemoris beneficij. Sed hæc tamē receptissima vsu promissum vt utantur. Quæ si uncula autem scholastica se se hic lectori forte offert, vtrum omnes hi atque contumeliarum modi eiusdem sint speciei: an vero specie differant, sicut & ipsa proba differunt, quæ quis in alterum iactat. Crederim cum Ciceriano omnes esse eiusdem speciei. Nam contumelia species est specialissima, vt puta quæ vnum habet honorem pro obiecto, quem ab eo auferit qui per vim patitur iniustitiam: ab vna enim ratione formali obiecti vnica species constituitur. Nihilominus augeri tantum potest contumelie grauitas, vt eius expressio de necessitate sit confessio, vt si quem hæreticum, aut traditorem, aut quid simile appelles, id ipsum est confessio ne explicandum.

ARTICVLVS II.

Vtrum contumelia, & generaliter conuitium sit genere suo peccatum mortale.

VM contumelia in verbis, vt dictum est consistat, quæ genere suo non videtur tam enorme habere læsionem: merito queritur, vtrum perinde atque homicidium, & furtum, & adulterium sit eius generis mortalis culpa. Arguitur enim a parte negatiua: Nullum mortale crimen esse potest vitutis officij, conuicti autem est actus vitutis cuius apelia, ad quam secundum Phil. 4. Ethic. pertinet bene conuictari, ergo contumelia non est mortale peccatum. Secundo arguitur, Peccatum mortale vni perfecti non admittunt, qui tamen non nunquam conuicti & contumeliosi videntur, vt patet apud Paul. ad Gala. 3. O insensati Galatæ. Quin vero & Christus Luc. vlti. Ostulsi, inquit, & tardi Sot. de Iust. & Ia. i. corac

Valla.

Tertent.

Quæstioncula.

Primum argum.

Philosophus. Secunda.

Paulus

corde ad credendum, ergo contumelia nulum est peccatum. Tertio: Quamuis, dicitur quod est ex genere & obiecto veniale possit ex fine & ex circumstantia fieri mortale: ut mendacium, quando fit perniciosum, tamen vice versa id quod genere, & obiecto est mortale, fieri non potest ex intentione veniale, quia suum secum affert obiectum; quodcumque enim sine fuerit, mortaliter peccat: si ergo contumelia ex genere suo peccatum esset mortale, non nunquam posset ab illo cadere gradus: quod tamen est falsum: nam leue conuictum, aut ex subreptione collapsum, nemo vnquam pro mortali duxit. Quarto: Omne peccatum mortale, vel est capitale, vel aliquid capitalis soboles: contumelia vero non est capitale, ut per se liquet: neque vero capitalis criminis germen: nam maxima iura, ut Gregorius 31. Moral. auctor est. Quod tamen falsum esse videtur: nam potius aut ex superbia gignitur, secundum illud Prouerb. 11. Vbi superbia ibi & contumelia; aut ad stultitiam reducitur secundum aliud Prouerb. 20. Omnes stulti miscentur contumelijs. In contrarium est, quod nihil aeternam committetur poenam, nisi mortale sit crimen, conuictor autem infernali poena dignus est, secundum illud Matth. 5. Qui dixerit fratri suo, fatue, reus erit gehennae ignis.

Ad quaestionem, tribus facilis conclusionibus respondetur, Prima est: Contumelia genere suo peccatum est mortale: idque atrocius quam furtum & rapina. Hic autem animaduertendum discrimen est inter peccata quae in factu consistunt, atque ea, quae in verbis posita sunt. In illis namque peccatis genus ex solo obiecto perpenditur: in verbis autem non nisi ex adiuncta simul intentione. Quare hic genere suo, non id tantum sonat quod est ex obiecto sicuti in furto, & in homicidio, sed etiam ex intentione. Et ratio est, quod cum verba re ipsa non offendat, sicut facta, sed significatione, significatio autem ex intentione fiat aliquid exprimentum: non censetur formaliter contumelia, nisi quae ex animo conuictandi procedit, vel ex crassa ignorantia & negligentia aduertendi quod dicitur. Probatur ergo conclusio. Illud peccatum est mortale, quod est contra charitatem: charitas vero, per quodcumque peccatum tollitur,

per quod pax perturbatur, & amicitia: tale autem est contumelia: ergo est peccatum mortale. Probatur postrema haec praemissa: Honor est inter bona humana praestantius quam exteriora: secundum illud: Melius est nomen bonum, quam diuitiae multae. Et cum honor sit positus in excellentia potissimum virtutis, merito plures mortales faciunt honorem, quam alia externa bona. Quin vero degantes homines, illis omnibus, ut medijs viuunt ad comparandos honores, illorumque bonorum dispendio illos sustentant. Est ergo contumelia ex genere suo grauius peccatum, quam furtum & rapina: Malunt enim homines alijs priuari bonis, quam contemptui haberi: quamuis tanta esse possit quantitas furti, ut grauitatem exuperet contumeliam. Secunda conclusio: Inactio conuicti & probi, quae fit praeter intentionem contumeliandi, praesanda est quandoque ex intentione proferentis: quandoque vero ex rei quantitate, & quandoque ex defectu caritatis, quae adhibenda est. Vnde in triplici esse potest gradu, nepe ut sit quandoque virtus, quandoque venialis culpa, & nonnunquam mortalis. Probatur: Cum vel pater, vel praelatus, vel maior natus corripiendo, pro aliquo vitio aduersus inferiorem, si moderamine utatur, officium praestet. Dum autem quis conuictum graue per iracundiam euomit, mortale est. Vbi vero nonnullus est caritatis defectus, plurimum consuevit esse veniale. Vnde saepe inter mulierculas contingit & homines infimae classis, qui inuicem se conuictijs conspiciunt, ut in buccam ueniunt, quibus per parum solet adhiberi fides. At vero, cum tantum semper fuerint homines honoris tenaces, contumeliosissime cuique etiam praelatis, abstinendum est a conuictijs, quae humanos animos amarulentius, quam corporalia vulnera exulcerant. Atque adeo per parum solent ad correctionem conferre. Facillime sunt conclusiones: neque ut illis amplius immoremur opus est. Tertia conclusio. Contumelia uoep ingenio nactur ex ira, ut Greg. ait loco citato, Non quod sola superbia vel odium, quo quis alterum contemnit, non quandoque sufficit ad contumeliam: sed quod vitium inde ceteris originem ducit, unde plurimum omni consuevit.

suevit, contumelia vero ex in plurimum nascitur, eo quod maximam habet connexionem ad eius finem: Ira namque finis est vindicta, atque vltio, & nulla est prætentior compendiosiorque via ad vlticem dunt, quam contumelia. Qui enim potens non est, vt se vindicet, aurid non audet, statim in contumelias proflit, vt feminarum ingenium testimonio est, per hoc enim quod quis verbis alium pessundat, quodamtenus animo satisfecit suo.

Ad primū arg. Aristot. 4. Ethic. cap. 8. estenus est virtutis eutrapelias, quatenus intra limites moderatæ facietie continetur quando scilicet vrbauitatis venustas in cōiūto adest secundum illud supra citatum Cicer. Maledictum si petulantius iactatur, conuittium, si facietius, vrbauitatis nominatur. Quare isti aulici scurræ neutiquam perimendi sunt (commatibus vii, quæ plus amaritudinis afferūt, quam salis. Sic enim rufus mouendus est, vt bilis non concitetur. Ad secundum responderetur, quod sicut verbis gratia disciplinæ vii licet; ita & moderatis verbis, quæ suo aere delinquentis animum nonnullo dolore afficiunt. At verum vt August. li. de sermone Domini in monte, admonet, raro sunt huiusmodi amarulentæ obiurgationes adhibendæ. In solutione tertij adhibendus animus est, ad intelligendum illud verbum, quod D. Tho. tractauit 12. q. 88. arti. 2. vbi docuit mendacium iocosum, quod genere suo est veniale, posse ex fine fieri mortale, vt si referatur vel ad adulescentium, vel ad infamiam alterius: mortale autem ex genere, quod factio committitur vt furtum, ad quemcunque finem referatur, etiam si fiat ad dandam elemosynam, est mortale. Ita que sententia D. Tho. est quod intentio finis, licet veniale petrahete possit ad mortale, non tamen mortale vsque ad veniale extenuare. Haud tamen negandum est, quin quod genere suo est mortale, possit vel ex leuitate materiæ, vel ex susceptione fieri veniale. Contumelia vero (vt iam dictum est) quoniam significatione committitur, quæ ex intentione procedit, licet sit genere suo mortalis, nihilominus potest ex ipsa intentione fieri venialis, quin verò aliquando laudem habere virtutis.

Ad quartum iam satisfactum est con-

clusionem. Est enim contumelia filia iræ, non autem superbie, nam peccatum quod ex alio nascitur, ad eundem debet ordinari finem, contumelia verò non ordinatur ad exaltationem, qui est finis superbie. At tamen superbia disponit ad contumeliam, nam qui elatus est, facile alios spernit, & ideo ait Sapiens, Vbi superbia, ibi contumelia. Et rursum quia contumelia furor rationis non nubilar, addit dicens: Stulti mitceantur contumelias.

ARTICVLVS III.

Virum debent quisque contumelias æquanimiter suscipere.

Postquam de illata contumelia dictum est, sequitur vt dicamus quomodo sit ferenda. Est enim argumentum quod id non sit virtus, qui enim proba, conuittiaque sustinet obloquentis, audaciam atque petulantiam eius sonet, quod reuera nullū est virtutis officij. Secundo arguitur: Plus se quisque diligere tenetur quam alterū, atque adeo honorem suum, plus pendere quam alienum, nemo autem ferre debet, vt se præsentie honori & fama amici detrahatur, secundum illud Prou. 26. Qui imponit stulto silentium, iras mitigat, ergo nullus sua ipsius gloria sustinere debet. Tertio: Nemi licet se priuam vindicare: qui autem æquo animo spumam contumeliosū sustinet, se de illo vindicat, quatenus cum spernere proficitur, secundum illud Chryloto. super Mat. h. Si vindicari vis, sile, & funestam illi dedisti plagam, ergo id non licet. In contrarium est illud Ps. Qui inquirebant mala mihi, locuti sunt vanitates. Et subdit: Ego autem tanquam surdus non audiebam, & tanquam mutus non aperiens os suum.

Ad quæstionem duabus recepissimis conclusionibus responderetur. Prior: Vnus quisque tenetur animum contumelias ferendis habere paratum, vbiunque fuerit expediens, non tamen ea semper ferre. Probatu vitraque conclusionis pars: Patientia, vt in his, quæ contra nos sunt, sic & in his, quæ contra nos maledicuntur necessaria est, in his autem quæ contra nos

sequa

Primū margu

Secundū

Tertiu

Prima conclu.

Probō.

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN